

Փարիս, 20 նոյեմ. ախշամբն սաաթ 5
վե 35 տագրգասընտա .

Սըրպ հիւքիւմէթի թարաֆընտան
Պապը-ալիյէ պիր իւթիմաթում Եանի
պիր սոն ճէվապ կէօնտէրիմիշ օլտուղու .
նու էթանտար նամ զազէթա Եալանա
չըգարմագտա տըր :

Ֆլորանս . — Իթալեա բարլամէնթօ
մէճիսի գեկտեմբեր 5 տէ աչըլաճագ տըր :

Լօնտրաա բարլամէնթ մէճիսիստէ
լօրտ Տերպի վէ օրտ Սթէնի թարաֆըն-
տան գօնֆէրանսըն վիճուտէ կէլմէսինէ
տայիր բէք ազ իւմիտ կէօսթէրիմիշ տիր :

Լօնտրա 19 նոյեմբեր .

Ինկիլթէրրա գրալիչասընն իրատ իյ-
լէտիլի նութգուստա , Հապէշ սէֆէրի-
նէ տայիր օլան թահրիրաթըն բարլամէն-
թօնա թագտիմ գըլընաճաղը պիւտիլի-
միշ տիր :

Լօնտրա 20 նոյեմ. սապահ .

Լօրտ ճօհն Րիւսէլ վէ Մ . Կլասթըն
Րօմա իւզէրինէ սէվգ օլունան Ծրանսըզ
օրտուսու հազգընտա իզհարը թէէսիւֆ
իյլէմիշէր տիր :

Լօրտ Սթէնի շէօլէ սէօլէր . Րօմա
մէսէլէսի իշին թէճէմիւ իտէճէք գօն .
Ֆէրանս մէճիսիստէն պիր ֆայիտէ հա-
սըլ օլմաԵաճագ տըր , նէ վագըթ բի
մէգքիւր մէսէլէտէ ինթէրէսօլարը պու-
լունան թարաֆլար , հէր նէ սուրէթտէ
նէթիճէ վէրիլը իսէ , Էվլէլինտէն գա-
պուլ իտէճէքլէրինի վատ իթմէզլէր իսէ .
Լօրտ Տերպի իլավէ իտէրէք , թէճէմիւ
իտէճէք գօնֆէրանսըն պաշգա պիր ֆա-
յիտէսի օլմաԵալ , իլա Եէնիտէն Եէնի
կիւճիւքլէրի մուճիպ օլաճաղընը պէտան
իյլէմիշ տիր :

Ինկիլթէրրա գրալիչասընն նութ-
գուսա գարչըլըք , բարլամէնթօ թարա-
ֆընտան թագտիմ օլունաճագ լայիհա-
նըն սուրէթի պէյէնիլիպ գապուլ օլուն-
մուշ տուր :

Նիւ-Եօրգ — Տէմօգրաթ թարաֆ-
տալարընն էքսէրիսէթի 32.000 տիր :

Ամէրիգա ճիւմհուրիսէթի բէյիսի
ճօնսըն , վաշինկթընտա միլիս թապիր օ-
ուսան առաքիր ֆըրգասընը քեամիլէն
լաղվ իթմիշ տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՒԻԼԻՅԵԼ

Բազար իրթէսի կիւնիւ Մ . Րիս-
թիշ Զաթը շէվթէթսիմաթը հազրէ-
թի ֆատիշահիլէրի հուզուրունա չըգմըշ
վէ նասըլ բի պիւտիլիմիշ տիր , պու սա-
լը կիւնիւ , քէնտի Եէնի մէմուրիյէթ-
լէրինէ պէտ վէ միւպաշէրէթ իթմէք
իւզրէ Պէկրատ ճանիպինէ միւթէրահի
օլմուշ տուր :

— Պու բազար իրթէսի ախշամբը
Յրանսըզ սէֆիլի Մ . Պուրէ , ինկիլիզ

էլչիսինէ իքրամէն պիր պիւլիւք զիյա-
ֆէթ քէշիտէ իթմիշ :

— Կէշէն բէնճշէմպիհ կիւնիւ , Րու-
սիա էլչիսի ճէնէրալ իկնաթիէֆ ճէնապ-
լէրի , քէնտի պաշ թէրճիւմանը ճէնէ-
րալ Պօկիւօլապսի մայէթիստէ պուլուն-
տուղու հալտէ , Պապը-ալիսէ կիթմիշ ,
վէ օրատա միւթթէֆիգէն վէրիլէն Եէ-
նի նօթաԵա տայիր բէնս Կօրչաքօֆուն
նէշը իյլէտիկի միւզէք քէրէյի ումումիյէ-
յի իհհագ իթմէք իւզրէ , տէվլէթու
Ֆուստ բաշ հազրէթլէրիյէ միւլագաթ
իթմիշ տիր :

— Եէմէն վէ միւհհագաթը Րիւսիւ-
մաթ նագարէթի , Կիւմիւշիսանէ գայիմ
մագաճը Եսպագ իզգէթլու Պէհա պէյէ
թէվճիհ պուլլուլմուշ տուր :

— Լիւպնան վալիսի տէվլէթու Տա-
վութ բաշ հազրէթլէրինէ , Պէյրութ-
տաքի Ծրանսըզ էլչիսինն վէքիլ Մ . Վա-
լէվսի ճէնապլէրի մարիֆէթիյէ Լէֆի-
օն տ'Օնէօր նիշանընը Կրան-Օֆիսէրլէք
Րիւթպէսի թէվճիհ վէ իհսան պուլլուլ-
մուշ տուր :

— Թունուստան իխրաճ օլունան ալ-
թուն վէ կիւմիւշ իմալաթը իւզէրինէ ,
պու տէֆա Եիւզտէ էլլի Րիւսուսաթ
վագ օլունմուշ օլտուղու իսթանպօլ զա-
գէթասընտա օգունմուշ տուր :

— Էտիրնէտէն Թարսուսա գատար
թէմտիտ վէ ինշա օլունմագտա օլան թէ-
լէկրաֆ խաթթը , պու քէրրէ բէսիտէի
խիթամ օլարագ , իճրայի մուխապէրաթա
պաշանմըշ տուր :

— Զապթիւ նէզարէթիլին ճինայէթ
մէճիսի , կէշէնլէրտէ Տէր-սէատէթտէ
ախգ ու կիրիֆթ օլունմուշ օլան Մանօ-
լուն բատաշարընա տայիր թէրթիպ օլու-
նան բարօրթօսունու պիթիլիմիշ տիր : Մէր-
գուման սարիզլէրին քեաֆֆէսիտէ գաթլ
ճէգասընա հիւքմ օլունմուշար տուր :

Իլամըն իճրասը իշին , Պապը-ալիսին
թասսիգինէ պէքլէնմէքտէ տիր :

— Կէշէն ճիւմա իրթէսի կիւնիւ տա-
յիրէի պէլէտիյէ մուսվիլի Սէլիմ Էֆէն-
տի հազրէթլէրի Գալաթատա քեային պիր
գումարիսանէյի պասըպ , օնուն օյնար ի-
քէն 8 նէֆէր սապըգալը օնունճուսու
ախգ ու կիրիֆթ իթմիշ տիր : Քէզալիք
պիր թագըմ քեաղըտ վէ պիր մըգտար
ազշէ տախի գապթ օլունմուշ տուր :

Ումարըզ քի , գապթիյէ նէզարէթի ,
պու պապտէ մէգքիւր գումարիսանէԵի
գաթաթտըրըպ , վէ միւթթէհիմլէրի գոյ
վէրէճէք Եէրտէ , օնլարտան ճիւզի մըգ-
տար պիր ճէրիմէ ալտըգտան սօնրա , շէ-
տիտ սուրէթտէ թէէտիպ իտէճէք տիր :

Լէվալի .

— Վիէնանըն Բրէս դազէթաօը , Ա-
վըսթըրիա էլչիսինն Կիրիտ , մատտէսինէ

տայիր նոյեմբեր 8 թարիլի Պապը-ալիյէ
պիր գըթա նօթայի մախսուս կէօնտէր-
միշ օլտուղունու միւպէյիսին , իսթանպօլ-
տան կէլմէ պիր թէլէկրաֆ նէշը իթմիշ
տիր :

Լաքին մէգքիւր մալիւմաթ պիզճէ նէ
իթիմատա շաԵան տըր , վէ նէտէ Պարօն
Բրօքէշ ճէնապլէրի Պապը-ալիյէ թահրիր
օլունմուշ պիր քեաղըտ թագտիմ իթ-
միշ տիր :

Քիւլ .

— ՀանԵատան Եաղըլտըղընա կէօրէ ,
թըշընի սանիի Էֆրէնճիլին 4 իւնտէ ,
սէատէթլու Րէուֆ բաշ հազրէթլէրի ,
6 թապուր Րիւստտէ վէ պիր ֆըրգա պա-
շը պօզուգ ասքէրինի միւսթասահպէն ,
իլաննամէի հազրէթի Սատարէթմէնահի-
տէ պէտան օլունտուղու վէճիլէ , Եհա-
լի միւթիաԵը հիմայէ իթմէք իւզրէ ,
հարէքէթ իթմիշ տիր :

Լագօս նահիսէսի տէխալէթ իյլէտի-
տիկինտէն , Էշքընա , նահիսէի մէգքիւ-
րէսէ հիւճիւմ իլէ , բէք չօգ խանէլէր
իհրագ իթմիշէր . վէ հաթթա մուգատ-
տէմա կիւրուհու Էշքընտա պուլլու-
նուպ , ալֆի ումումի տրասընտա իթա-
աթ իթմիշ օլան հաճի Եօրկինին խանէ-
սինի պիւթիւն պիւթիւն նապէտիտ իյ-
լէմիշէր տիր :

Մուգատտէմա Էշքընա Րուհսասըն-
տան պուլլունան պիր առէմին վալիտէսի-
նի Եօլտիւրմիւշէր տիր :

Գանտիա հալալիսինտէ պուլլունան
Արպօվալը նամ մանասթըրըն Րուհպանը
տախի իլաննամէի ալիսի , վէ պէրապէր
պիր գըթա պէտաննամէ տախի քէնտիլէ-
րի չըգարըպ , Էհալիսի տէխալէթէ թէշ-
վիք իյլէտիգլէրինտէն , Էշքընա քէնտի-
լէրինի թուլթուպ , Ֆէնա հալտէ տարպ
իյլէմիշէր , վէ Եինէ Միրամէպէլօտան
Եիւզ գատար Փամիլեա Էսքինալօնղա
գալէսինէ թահասուն իյլէմէք իսթէ-
տիքլէրինտէն , Էշքընա պունլարը տախի
թագիպ իտէրէք , ճէպրէն կէրի շէվիւ-
միշէր , վէ Եօն աԵագ օլան իքի րահիպի
տէօյմիւշէր տիր : Լիքէս գարիյէսինտէ
տախի Րէյիսի Էշքընա հաճի Միլալի ի-
լէ Էհալի պէյինտէ միւնապաա գուհուր
իյլէտիկինտէն , պիր տէլիգանլը , մէրգու-
մէ պիր բիշթօվ աթմըշ , վէ թէլէֆ օլ-
մասընա պիր բարմագ գալմըշ իստէ ,
գուրշուն պիր ազ թէրս կիթտիկինտէն
րասթ կէլմէմիշ տիր :

Իւլանպօլ .

— Տիւնքինիւսիսիմիզին ազգային պահ-
սըն իւշիւնճիւ ֆասլընտա « Բաթրիգիսա-
նէտէ մուպիէնէ օլունաճագ նէ » իլլէր
վար տըր » տէնիլէճէք Եէրտէ , սէհվէն
« օնա գալարագ տահա . . . նէ » իլլէրիմ
վար կէօրիլէճէք » , վէ Կիւնճի ֆասլընտա
« Էհիլ իշ վէ իշիլիւղար » տէնիլէճէք Եէր-

տէ, « իշխիւզար վէ իխթիւար » , վէ հէր կիւն 4էր սաաթ « տէնիւճէք եէրտէ , սէհվէն « հէր կիւն հէր սաաթ » տէնիւ միշ օլտուղու մուհարրիի թարաֆըն տան պիլտիլիմիշ օլտուղուտան , տէր ճի ճայիզ կէօրիւմիւշ տիւր :

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐԻՔ

Այս օրերս ամեն հայու բերան Ազգ. տուրքին՝ կառավարութեան ձեռքով հաւքուելու խօսքը կը պտտի, ամեն իրարու կը հարցնեն թէ՞ արդեօք այս կերպ տուրքի հաւքումը մեր արտօնութեանցը կը գպի՞ մի, ասկէց մեզի ապագային մէջ բարի՞ք թէ՞ չարիք պիտի հետեւի :

Վիճաբանութիւնը եւ քննադատութիւնը խնդրոյ մը լոյսն է, առանց այս երկու միջոցը կատարուելու, լուսաբանութիւն չըլլար: Ժամանակը եւ փորձերը սորվեցուցած են որ՝ կոյր զկուրայն քալելը վտանգաւոր է: Այս լուսաբանութիւնը մենք ընդհանուր ժողովէն կօպասէինք, բայց դժբաղդաբար հոն կէց բան մը չը հասկցուեցաւ, նոյն իսկ երեսփոխանք՝ բաց ի խնդիրը առաջարկողներէն, իրենց տուած « այո եւ ոչ » քուէներէն գոհ չեն, դեռ տարակուսի մէջ են իրենց քուէին հետեւութեանը նկատմամբ:

Ուստի այս մասին խօսելու ժամանակը անցած չէ, հետեւաբար մեզի ալ ներելի է մեր կարծիքը յայտնել:

Այս խնդիրը լուծելու համար սա երկու բառերը լաւ մը ըմբռնելու ենք իրենց ամբողջ նշանակութեամբը, 1. կառավարութիւն, եւ 2. Ազգ. տուրք:

1. կառավարութիւնը մեր կեանքին, պատուոյն եւ ստացուածքին պահպանն է. այս պահպանութիւնը ստակով կըլլայ, ուստի մենք՝ ինչպէս Մահմետականը, Յունադաւանը, Պապականը եւ Հրեայն, պարտինք այս ստակը վճարել տուրք անունով մեր ստացուածքէն եւ մեր աշխատութեան արդիւնքէն բաժին հանելով, որու չափը կառավարութիւնը կորոշէ: Արդ որովհետեւ կառավարութեան գոյութիւնը, եւ մեր կեանքին, պատուոյն եւ ստացուածքին պահպանութիւնը անհրաժեշտ է՝ ուստի մեր այս մասին վճարելիքն ալ անհրաժեշտ պէտք է ըլլայ, հետեւաբար չը վճարողը պիտի պատժուի: Կարծեմ կրցինք բացատրել կառավարութեան մեզմէ, եւ մեր, կառավարութեանէն ունեցած փոխադարձ իրաւունքնիս եւ պարտքերնիս:

2. Մենք՝ ինչպէս ամեն մարդ՝ մեր կեանքին, պատուոյն եւ ստացուածքին պահպանութեան պիտոյքէն զատ, կրօնք մ'ալ ունինք, որու պիտոյից մատակարարութիւնը նոյն կրօնքը դաւանողներուն կիյնայ: Այս է մեր ալ Ազգ. տուրքը կոչածնիս, թէպէտ անունով ազգային, բայց բնութեամբ եւ ի պաշտօնէ կրօնական է: Կարգա 1856 ի խաթիւր հիւսնայունը, հոն « իմ թիւեազաթը ըրուհանիյէ » կըսէ եւ ոչ թէ « իմ թիւեազաթը միլիյէ »:

Կառավարութեան առջեւ ի պաշտօնէ ամեն կրօնք հաւատար է, եւ կառավարութիւնը որ եւ է կրօնքի ներքին գործոցը չը միջամտեր. քանզի կրօնքն իր ամբողջ նշանակութեամբը ազատ է:

Կրօնքը՝ իր պիտոյքը կրօնական նախանձախնդրութեամբ կը հոգայ, այսինքն ամեն կրօնք կուզէ որ իր եկեղեցին պայծառ ըլլայ, իր եկեղեցականը ապահով վիճակի մէջ ըլլայ, բարեպաշտական հաստատութիւններն աւելնան եւ լաւ մատակարարուին, եւ իր եկեղեցւոյ զաւակները դաստիարակուին: Այս նախանձախնդրութիւնը՝ ամեն մարդու բարոյական պարտք կը քնէ որ՝ իր կրօնքին պաշտօնեաներուն բան մը վճարէ, այսինքն ոչ ոք կուզէ որ իր զաւակն մկրտութիւնը ձրի ըլլայ, ոչ ոք կուզէ որ իր եկեղեցիին մօրը օտար կրօնքէ մ'առնուի, ոչ ոք կուզէ որ իր ննջեցեալը ձրի տարուի, նոյնպէս խաչահանգիստ, եւն. բոլորն ալ վճարմամբ կը փոխարինուին, բայց այս վճարման քանակութեանը դատաւոր՝ ամեն մարդու իր խիղճն է: Այս մասին ազգային լուծման հարուստին մէկ քանի միլեօնէն աւելի կարծէ, ինչ որ ալ տաս, առնելիքդ օրհնութիւն մ'է միայն եւ առնողը չկրնար առածին վրայ նստիլ եւ յետոյ օրհնել:

Արդ՝ որովհետեւ ինչպէս ըսինք մեր արտօնութիւնը կրօնական է, մեր արտօնութիւնը եկեղեցիին դռնէն ներս եւ միայն հոն է եւ եկեղեցիին դռնէն ներս ամեն մարդու պարտականութեանց դատաւորը իր խիղճն է, ինչպէս կրնանք այս խղճի դատաւորութիւնը կառավարութեան դատաւորութեանը փոխել, առանց կրօնքին սկզբանը դպչելու:

Կրնա՞յ քահանայ մը իր մկրտութեան, ննջեցեալի, խաչահանգիստի, պատարագուցի եւ այլն իրաւունքներուն համար ժողովուրդը մը զապթիթի տալ: Չափազանց չերենայ ըսածնիս — կառավարութեան ձեռքով տուրք հաւաքելը եւ չը տուողը բանտարկելը, ճիշդ այս նշանակութիւնն ունի: Բացատրենք. կառավարութիւնը ինձմէ իմ կրօնական արտօնութեանցս « իմ թիւեազաթը ըրուհանիյէ » պիտոյիցը համար ինձմէ ստակ զիտի ուզէ եւ եթէ չտամ պիտի բանտարկէ: Ինչ է իմ կրօնական արտօնութիւններս եւ անոնց ծախքը, իմ կրօնական արտօնութիւնս է իմ կրօնքս ազատօրէն դաւանիլ. իմ զաւակներս դաստիարակել եւ բարեպաշտական հաստատութիւններուս տեսչութիւնն ընել, — Ինչ է ծախքս — քահանայիս ապրուստը, վարդապետիս ամսականը, եկեղեցիիս ձէթը, մօմը եւ այլն. այս տեսակ ծախքի եւ այս տեսակ արտօնութեանց մէջ քանտը ինչ բան ունի, եւ քանի՞ կարծէ իմ կրօնական արտօնութիւն ունիմ ըսելս, քանի որ առանց արտաքին ազդեցութեան չեմ կրնար իմ կրօնական ծախքերս հոգալ:

Այո՛, Լուսաւորչական Հայքս 1860ին ուղեցինք որ՝ այս ծախքը կանոնաւորենք եւ Ազգային տուրք անունով որոշ բան մը վճարենք մեր կարողութեան չափովը ամեն տարի, բայց ասի դարձեալ մեր եկեղեցիին դռնէն ներս էր, ասոր մէջ արտաքին միջամտութիւն, ազդեցութիւն, բանա չկար:

Տարուէ տարի յաջորդ տարուան ծախքերնիս պիտի տեսնէինք եւ մեր մէջը մեր ձեռքով պիտի բաժնէինք եւ մեր ձեռքով պիտի հաւքէինք, բայց եւ այնպէս ոչ այդ օրինաւորութիւնը տեսնուեցաւ, ոչ այս տուրքերը ուղեցաւ եւ ոչ ալ վճարուեցաւ:

Երեսփոխանութիւնը՝ թէպէտ չատ խորհեցաւ, չատ վիճեցաւ, բայց հաւաքման եղանակին վրայ չկրցաւ համաձայնիլ եւ Ազգին դիմել, ուստի հոտ եթէ յանցանք մը կամ պակասութիւն մը կայ, այդ ալ Ազգը կառավարողներուն կը վերաբերի եւ ոչ Ազգին — հետեւաբար Ազգը իրաւունք ունի իր վրայ դրուած զրպարտութեան մը դէմ « այսինքն Ազգը օտակ չտար, եւ կամ մեզի՞ իր կրօնակցին չտար, իր պարտքը չը ճանչեր, այլ կառավարութեան կը վճարէ » ըսուելուն դէմ բողոքելու:

Մեր քննութիւնը մինչեւ հոս մեր թաղական վարչութեանց կը վերաբերի, մենք պատրիարքութիւն մը եւ առաջնորդութիւն մը ունինք — ըիչ մ'ալ ասոնց ծախքը քննենք:

Ըսինք թէ՞ ամեն կրօնք հաւատար է կառավարութեան առջեւ, հետեւաբար այս մասին ամենուն ալ իրաւունքը եւ պարտքը հաւատար պէտք է ըլլայ, եւ ստուգիւ ալ այսպէս է:

Ամեն կրօնք՝ կառավարութեան առջեւ իր ներկայացուցիչը պարտի ունենալ, եւ այսպէս ալ է, Տաճկաստանի մէջ՝ ինչպէս Մահմետականը, Շէյխիւլիսլամ մը՝ նոյնպէս ալ քրիստոնեայք, պարտիրարքնին, եւ հրէայք, խախամ պաշինին ունին, զաւառներուն մէջ ալ ասոնց իրաւասութեան տակ մէկ մէկ կրօնական ներկայացուցիչներ կան: Ասոնք՝ կրօնքին քաղաքական պաշտօնեաներն են: Ասոնց ծախքը՝ կառավարութիւնը իր վրայ առած է՝ քանզի թէոր կրօնք մը ելնէ՝ եւ քաղաքական ներկայացուցիչ չեմ ուզեր ըսէ, կառավարութիւնն ալ նոյն կրօնքը ի պաշտօնէ չը ճանչեր, հետեւաբար քեզ իբրեւ կրօնք կը պարտաւորէ քաղաքական ներկայացուցիչ մը ցըցնել, այսպէս է նաեւ ամեն կառավարութեան մէջ:

Կրօնքին քաղաքական ներկայացուցիչներուն ծախքին մասին Մահմետական չեղող բոլոր կրօնք՝ ապաստողական դիրքի մը մէջ են եւ իրենց առջեւ խաթիւր հիւսնայունիս սա խօսքերն ունին, « հէր նէ սուրէթ վէ նամի իլէ օլուր իսէ օլուր », բահիպլէրէ վէրիվէքտէ օլան ճէվայիզ վէ ալայիտաթ ճիւմլէթէն մէն օլունարագ, եէրինէ բաթրիքլէրէ վէ ճէօմաթ պաշլարնա վարիտաթը մուսաեէնէ թախսիս վէ բուհպանը սալիլէնին տախի ըրիւթպէ վէ մանսուպլարընըն էնէմիլիթլէրինէ վէ պուրտան սօնրա վէրիլէճէք գարարա կէօրէ քէնտիլէրինէ պէր վէճհը հագգանիեթ մատչլար թայեին օլունուպ » եւն:

Հոս խնդիր մը կելնէ առջեւնիս, թէ՞ այս ամսականները կառավարութեան ընդհանուր եկամուտէն պիտի ելնէ, թէ՞ ամեն կրօնք իր քաղաքական ներկայացուցիչին ծախքը իր դաւանողներէն պիտի հոգայ: Ըստ իս, կառավարութեան ընդ. եկամուտէն ելնելուն տարակոյս չկայ, քանզի եթէ այսպէս չըլ-

լալով՝ երկրորդ կերպն ըլլայ՝ այն ատեն Մանստականն ալ իր ծախքը ինք պիտի հոգայ, որ հիմայ ազատ է: Իսկ ընդհանրապէս անիկայ ազատ թողուի այս տեսակ ծախքէն, եւ միւս կրօններուն՝ իրենց ծախքը իրենց ձգուի, կրօնական հաւասարութիւնը կեղծանի, որ կառավարութեան սկզբունքին դէմ է, երկրորդ՝ Մանստական չեղող կրօններն՝ ծախքէ մը ազատուելու արտօնութեամբ անուղղապէս մանստականութեան հրաւիրուած կըլլան, որ կառավարութեան 400 տարուան փորձը առոր հակառակը կը ներկայացնէ եւ մեք մինչեւ հիմայ շատոնց խառնուած կըլլայինք անոնց մէջ միւս տեղեր գաղթողներուն նման:

Ուստի ամենայն հաւանականութեամբ եւ իրաւամբ այս ծախքը կառավարութեան ընդհանուր եկամտէն պիտի ելնէ՝ բոլոր Օսմանեան հպատակաց (ամեն կրօնք առ հասարակ) ստացուածոց եւ աշխատութեան արդիւնքին վրայ յաւելուած մը ըլլալով կառավարութեան պիտեճէին հաւասարակշիւութեան համար:

Արդ՝ քանի որ այս այսպէս է, եւ եթէ այսօր չէ վաղը կամ միւս օր կառավարութեան խաթմը հիւսնադրուին այս կտորը բոլոր պատրիարքարաններու եւ առաջնորդութիւններու համար անպատճառ պիտի գործադրուի, ինչո՞ւ համար մեր ազատական դիրքէն ելնելով մեր կրօնակիցներուն վրայ զատ տուրք մը դնել կուզենք, տուրք մը որ մանաւորապէս Հռովմէականներուն եւ Բողոքականներուն հացին իւր կը քսէ, եւ ինչո՞ւ կաճապարենք այս խնդիրը լուծելու քանի որ ինչ որ ալ ընենք, հին լաթին նոր կարկանդակ մ'է, եւ վաղը կառավարութեան ձեռքով այս խնդիրը բոլոր կրօններու հաւասար ըլլալու կերպով պիտի լուծուի:

Վերջապէս գիտնանք ինքզինքնիս — Տաճկաստանի Լուսաւորչական Հայր Օսմանեան կառավարութեան հպատակ ազգ մ'է բոլոր ուրիշ ազգերուն հետ հաւասար, բաց ի Օսմանցիէն մասնաւոր պարագաներու մէջ ցեղական իրաւունքով եւ ո՛չ կրօնական: Ինչքան մեր քաղաքական պիտոյիցը համար Օսմանեան կառավարութեան, եւ մեր կրօնական պիտոյիցը համար՝ մեր կրօնակից վարչութեան պիտի վճարենք առանց արտաքին ազդեցութեան: Քաղաքական տուրքերնուս չափը կառավարութիւնը կորոշէ, զոր քաղաքականապէս պարտաւոր ենք վճարել, իսկ կրօնական տուրքերնուս չափը մեր խիղճը մեր համոզումը կորոշէ, զոր բարոյապէս պարտաւոր ենք վճարել: Ասոնց առաջինին պատիժը քաղաքական եւ երկրորդին պատիժը բարոյական է եթէ մեր պարտքը վճարել չուզենք: Ասոնք այնպիսի կետեր են, որոնց չփոթուելուն մեր քաղաքական կեանքին եւ մեր կրօնական արտօնութեանցը կը դրայի: Կետեւարար մեր ամեն մէկ քայլերն որչափ կարելի է հանդարտ եւ օրինաւորութեամբ առնելու ենք ապագային նախագահուելու իրաւունքը համար:

Յ. Վ.

ՀԱՎԱՏԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ԹԵԼԵԿՐԱԳՐԱԿԻ

(Առաջին Հիւլի Երեւան)

Նոյեմբեր 20 թիւ հասար.

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵ

Փարիս.

Աւելորդ 32.25

Գարանտի 32.25

Լոնտոն.

Աւելորդ 32 տէն 32.1

Գարանտի 31.7-8 32.1-8

Օսմանը իսթիքրազը 1865 ին.

Աւելորդ 260

Գարանտի 258.75

Ֆրանսիայի ֆոնտոսու 0/0 3 ֆայիլի.

Աւելորդ 68 47.1

Գարանտի 68 32.1

Իսթալիա ֆոնտոսու.

Աւելորդ 45 90

Գարանտի 45 60

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ՎԻԵՆՆԱ ԲԻԱՆԴՈԼԱՐԸ

Ավսթրիա տէվլէթի թարաֆընտան թէ՛ն մին օրունմուշ օլտուղու հալտէ, Վիեննան հէր նէվի բիանքօ ազսիօնլարը վէ բրօմէսլէրի Գալաթատա Գոմիսիօն խաւը գարուսու եանընտա Նօ. 8 միւսիւ 8. Գորիչօնէր մաղազաւորնա ֆիւլու խթ օլունմազտա տլր:

Մէրքու՛մ Մ. Գորիչօնէրին հիշ պիր քիմէ իւն շէրիքիկի օլմանըպ, վէ սաթ. տղը պիլէթլէր իւգէրինտէ (օթանթի. սիթէ կարանթի բառ 8. Գորիչօնէր խան միւնիսիբալ Նօ. 8 կալաթա ա Գոնսթան. թինօրլը) եանի գալպ օլմանաճաղը 8. Գորիչօնէր թարաֆընտան թէ՛ն մին գըլընմը մանասընտա պիր եէշիլ պէյզա մէօհիւր պասըմըլ տղը, վէ հէր պիլէթ նիւմէյօ իւն գայտ օլունմուշ օլտուղուն. տան, մէօհիւրսիւզ վէ գայտ օլունմա. մըլ պիլէթլէրի քէնտի մաղազաւորնա չըգմըլ կիպի թանըմանաճաղընը խասսէ. թէն իլան իտէր:

ՎԻԵՆՆԱ ԲԻԱՆԴՈՍՈՒ

Ավսթրիա տէվլէթի ֆէխիմէսի թարա. ֆընտան թէ՛ն մին օլունմուշ Վիեննա ալու. լունան միւթէպէր բիյանգօլարը կէրէք «բոմէս» վէ կէրէք «լօզ թապիր օլունան անա պիլէթլէրինտէն եանի գուրօնլու գու. բօնսուզ վէ սայրիէ Տէրի-սաատէթտէ գու. եուլմուլար չարչարնա Գարամանլը օլուն. սօզաղընտա Ն. 26 Պաղտատիւն Մկրտիչ աղանըն տիւքեանընտա ֆիւրուլիսթ օլունուր:

Պու կիւնլէրտէ պաղը զաթլարըն քէնտի ինթէրէսօլարը իչին իթաիկի իլանլարըն. տան ահալտէ գուհուր իտէճէք վէսվէսէսի. նին էսասըզ օլտուղունու անլաթմազ իչին, մէրգուլ Մկրտիչ աղա տախի, քէնտի տիւք. քեանընտա սաթաղը պիլէթլէրի, սապըզը վէճն իւզրէ օթիսի, նիւմէրօսու վէ իսմիւր տէֆթէրտէ գայտ իթտիքտէն մաատա, միւն.

րի մախսուսու իւն թէմիւր իտէճէք տիր:

Պու տէֆա ալաֆրանկա դեկտեմբեր 1 տէ վիեննա տա չէքիլէճէք օլան «Շթատ Լօզ» բիեանգօնուն կէրէք բրօմէս վէ կէ. րէք լօզլարը տախի մէզքիւր տիւքքեանտա վէ կալաթա Գարազէօյտէ սինեօն Սթիւրա. քի բօնճարեալը էօնիւնտէ սարրաֆ Լօզմա. կէօզեան հաճի Յուկոթ աղա եէտի իւն սա. թլուր, պիլէթլէր 221/3 ղըլ. լիւր Օսմանլը 100 ղըլ. հիսապը իւն, իչպու բիեանգօ 800 քիչի գաղանաճազ օլունպ, իւք չըգան Նօ. 250,000 վէ էն ուֆաղը 150 ֆիօրին գաղա. նաճազ տրը:

Պուլարտան զիեատէ մալիւմաթ իսթէ. յէն զաթլարըն Մկրտիչ աղա Պաղտատիւն. նըն տիւքքեանընտա միւրաճաաթ իթմէլէրի իչին խասսէթէն իլան օլունուր:

Չարչուի քէպիրտէ էօրիւճիլէր գա. բուսու իթթիսալինտէ 30 Նօ. պիր պապ մաղազա միւլը վէ կէտիք օլարագ, սաթ. լըզ օլունպ, թալիպ օլան մահէլի մէզ. քիւրտէ էօրիւճիւ Աթա էֆէնտիյէ միւ. րաճաաթ իթմէլի 1

Ալեա իւզիւմ րազընը օլարագ էհվէն ֆիաթլէ չու աթիտէքի մահէլէրտէ սա. թլումազտա տրը:

Գալաթատա Լուսաւորիչ քիլիսէսի գարչընտա Միւհէնտիսեան թապիսա. նէսի պաղ չէսինտէ:

Գառը-քէօլիւնտէ Վարդերէս աղանըն գազինօսունտա:

Իւսկիւտարտա մէզարլըզ պուրնունտա Աթա պէյին գազինօսունտա:

Սարը-եար Եէնի մահալէտէ Պէրպէր ուսթա Վասիլին տիւքքեանընտա:

Լանկատա Ն. 19 Բուլար ընկէ. րուլթիւնուն քեարկիլ գազինօսունտա:

Եէնի գարու սանտրգ պուրնունտա հաճի Յուսիկին տիւքքեանընտա:

Պէշիքթաշ Եէնի մահէլէտէ Ահմէտ պէյին կազինօսունտա:

Իլիմօն իսկէլէսինտէ էիւքսէք գազի. նօտա նօմէրօ 15.

Սամաթիատա Հայկական ընկերութիւ. նու գազինօսունտա:

Պալատտա Արչակունեան ընկերու. թիւն գազինօսունտա:

Գուլգարուտա բաթրիքիտանէ քէօ. չէսինտէ պէուպէր Պ. Մանուկուն գա. զինօսունտա:

Հասքէօյտէ Հալըճ օլունտա հաճի Նիկոլոսուն գազինօսունտա:

Ողա Ճամիսինտէ Չիլ Պօղոսուն 139 նիւմէրօլու գազինօսունտա: Իչ պու գա. զինօտա րազընտան մաատա ալեա վէ խա. լիս վիչնէ չուլուպու տախի էհվէն ֆի. աթլա սաթլումազտա տրը: 25

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆՔ ՀԵՐԱԼՁԵՐ ԹԱՊԵԱՆԵՍԻՅԵ
ԳԵՆՈՒԼԱՆ ԶՈՐՈՒ ԵՆԵԱ, ԶՈՐՈՒՄՈՒՆ ԶՈՐՈՒՆ
ԳԵՆՈՒՆԵՐ ԶՈՐՈՒՆԱ ԵՆԵՐՈ 467: